

پوشاک و علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تاجیکستان

● معرفی نشریاتی از تاجیکستان / مسعود عرفانیان

۵۳. صدای شرق، شماره ۵، ۲۰۰۷

شماره پنجم مجله صدای شرق با یادی از «رحمان صفر» نویسنده درگذشته تاجیک آغاز می‌شود و سپس با مقاله‌ای تحت عنوان «شناخت و برداشت اصالت ملی» از نذر یزدان ادامه می‌یابد. اشعاری از گلنظر، شاعر نامدار تاجیک از دیگر مطالب این شماره از مجله است. «کمی لیره* یا قصه نامه‌های گم شده» نوشته سلیم ایوبزاد هم در این شماره چاپ شده است. غزلیاتی از گلزاده و اشعاری از مولانا، برگزیده گلرخسار شاعر نام‌آشنای تاجیک، که به مناسبت هشتصدمین زادروز مولانا انتخاب شده، از دیگر اشعار شماره پنجم صدای شرق است. مقاله «انسان شرافتمند»، درباره زندگی نامه محمود بک نرزی بکف، از پروفیسور جانان اکرامی و «داستان‌هایی از زندگی امیرکبیر» از محمود حکیمی، نویسنده ایرانی که در بخش «ادبیات همزبانان» به چاپ رسیده، «خصوصیت‌های سبک در وزن و آهنگ اشعار مؤمن قناعت» نوشته رستم وهابوف، «رنگارنگی نخست قصه ادبی» از جوهره خان بقازاده، «مناسبت پیروان مذاهب نسبت به شیخ عطار و آثار او» از امریزدان علیمردان، از دیگر مطالب این شماره از مجله است. در بخش «از ادبیات جهان» نیز چند قصه و قطعه از میان آثار بورخس، کافکا، مترلینگ، داستایفسکی، ملویل، هسه و مارکوپولو به چاپ رسیده است.

* لیره به معنی پاره پاره و دریده است.

بیشترین مطالب این شماره از صدای شرق، پیرامون صلح و وحدت ملی تاجیکان است که پس از پنج سال جنگ خونین برادرکشی سرانجام در سال ۱۹۹۷ م. به دست آمد. نخست پیام امامعلی رحمانوف رئیس جمهور تاجیکستان به مجلس عالی این کشور در مجله به چاپ رسیده است. سپس مقاله‌ای از مؤمن قناعت، شاعر نامدار تاجیک به نام «کار باید براساس حکمت باشد» چاپ شده و آنگاه تیز شعرهایی از لایق شیرعلی، غفور میرزا، عبید رجب، عاشور صفر و قطبی کرام زینت بخش صفحه‌های این شماره از مجله است. «محور استقلال» از عبدالحمید صمد، یکی دیگر از مقاله‌های این شماره از مجله است.

بخشی از این شماره اختصاص به تصاویری یافته است که از روند مذاکرات صلح در تاجیکستان تهیه شده، عنوان این بخش «فصل وحدت ملی در عکس‌ها» است. در این عکس‌ها نمایندگان نیروهای درگیر در جنگ داخلی تاجیکستان، به همراه میانجی‌گرانی از کشورهای دوست و همسایه تاجیکستان و از آن جمله ایران بر سر میز مذاکره دیده می‌شوند. در همین جا و از صمیم قلب آرزو می‌کنیم که دیگر هیچگاه در تاجیکستان و نه در هیچ نقطه‌ای از این کره خاکی اهریمن جنگ بال نگستراند و تاجیکان و دیگر مردمان جهان در صلح و آرامشی ماندگار و ابدی به سر برند.

«وحدت بی‌زوال» از عطاخان سیف‌الله‌یف، «عقاب کوهی دست‌آموز نمی‌شود»، از بختیار مرتضی، «نامی که فراموش نمی‌شود» از لقمان بایمتف، «وحدت و هویت ملی» از محترم حاتم، «طریق آرمان‌ها» از روشن یارمحمد و «بازتاب وحدت در ادبیات معاصر» از شهاب‌الدین شجاع، دیگر مطالب این شماره هستند.

در بخش جشنواره مولانا مقاله «ترجمه‌های فرانسوی دیوان کبیر مولانای بلخی» از شاکر مختار، در بخش ادبیات هم‌زبانان «داستان‌هایی از زندگانی امیرکبیر» از محمود حکیمی و «خروس پرندۀ سپند خورشیدی» و در پایان نیز چند مطلب کوتاه درباره «مهمان‌نوازی مردم ماوراءالنهر»، «نخستین عمل سزارین در تاریخ» و «کشف نیروی جاذبه زمین» چاپ شده است.

در دومین صفحه داخلی جلد این شماره از منجله، تصویری زیبا از آرامگاه بیدل دهلوی به چاپ رسیده و در زیر عکس دو بیت از سروده‌های بیدل به این شرح چاپ شده است:

بعد بردن شعله آواز من خاموش نیست خیزد از تار رگ سنگ مزار آواز من

САДОИ ШАРК

НАШРИЯИ МИЛЛИИ АДАБИИ
ИТТИФОҚИ НАВИСАНДАҒОНИ
ТОҶИКИСТОН

шаҳри Душанбе

5 | 2007

САДОИ ШАРК

НАШРИЯИ МИЛЛИИ АДАБИИ
ИТТИФОҚИ НАВИСАНДАҒОНИ
ТОҶИКИСТОН

10-салами Ваҳраби Милли
киборак халқидон!

шаҳри Душанбе

6 | 2007

۲۲۶

رودکی

فصلنامه ادبی - فرهنگی وایزنی فرهنگي جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

САДОИ ШАРК

НАШРИЯИ МИЛЛИИ АДАБИИ
ИТТИФОҚИ НАВИСАНДАҒОНИ
ТОҶИКИСТОН

шаҳри Душанбе

7 | 2007

ویژه نامه خجندشناسی

- منوچهر آرین (شیراز) / ابو محمود خجندی و فلسف فخری
- موجوده آرون‌وا / باتوان سنخویر خجند
- لقمان بابستانف / پژوهش در جغرافیای تاریخی خجند در ایران
- تورردی خان پردی‌اوا / فورقده سخن
- عبدالجمال حسن‌الله / واژه‌های کهن در لهجه خجند
- احسان تشکیلی / بوی جوی بولیان (زیرس اکتیپه‌ها و اراء اجتماعی و سیاسی و ادبی بروسلیمانی)
- محمدعلی عجمی / قیام اکتیپی شهر [آشلی در شهر فورقده خجندی]
- ضمیمه غلاروا - آمیده غلاروا / گل خجند در هند
- حاجی حسین موسی‌زاده / شیخ مصلحت‌الدین بدیع‌الدین توری
- عبدالله جان میرزایف / منزل خواجه کمال در خجند
- صفراالدین میرزایف / نگاه به زندگینامه، آثار و افکار عرفانی سنان‌الدین خجندی
- عبدالمتان نصرالدین خجندی / وصف خجند و خجندیان فر شهر فارسی
- فخرالدین نصرالدین‌اف / مفاصیح و لغات و تفسیرات قرآنی فر اشعار کمال خجندی
- نورعلی نورزاده / ادبیات و سخنوران خجند

سال هشتم، شماره ۱۴، بهار ۱۳۸۶

بیدل تجددی است لباس خیال من گر صدهزار سال برآید، کهن نیم

۵۵. صدای شرق، شماره ۷، ۲۰۰۷.

این شماره از مجله صدای شرق با رمانی از شادان حنیف آغاز می‌شود. نام این رمان که خلاصه شده آن در اینجا به چاپ رسیده، «بهزاد» است. چند شعر از رحمت نذری، رستم وهاب، نورالدین صدرالدین و خداداد زین‌الدین هم در این شماره صدای شرق به چاپ رسیده است.

حکایتی با نام «صدای آسیا» نوشته یونس یوسفی، مقاله‌ای به نام «نقش کوهسار در کمال اقتصادیات و تمدن جهانی» از خال نظر محبت‌اوف و «عشق و نفرت» نوشته شیرعلی موسی و «داستان‌هایی از زندگانی امیرکبیر» از محمود حکیمی، دیگر مقالات چاپ شده شماره هفتم است.

پایان‌بخش مطالب این شماره نیز مطابق معمول، تکه‌های کوچکی زیر عنوان «طرفه‌ها» است که از میان کتاب‌هایی چون: حبیب‌السیر، حماسه کویر و تاریخ ادبیات در ایران انتخاب شده است.

در اولین صفحه داخل جلد این شماره، یک عکس از فرزانه خجندی، شاعر نامدار و تصویر دیگری از نظام قاسم، سعید علی مأمور و گلنظر به چاپ رسیده، و دومین صفحه داخل جلد نیز عکس‌هایی از شاه مظفر یادگاری و میرزا شکورزاده، برندگان جایزه ادبی استاد صدرالدین عینی در سال ۲۰۰۷ و عبدالرحمان عبدالمنان و عطامیرخواجه که در همین سال جایزه میرزا تورسون‌زاده را دریافت نموده‌اند در خود جای داده است.

۵۶. ادبیات و صنعت [هنر]. شماره ۳۳ (مسلسل ۱۳۸۰) ۱۶ اوت ۲۰۰۷

روزنامه ادبیات و صنعت از سال ۱۹۵۹ منتشر می‌شود. تعداد صفحه‌های این روزنامه ۱۶ صفحه است و قطع و اندازه آن هم ۳۰ × ۴۲ سانتیمتر است. پاره‌ای از مطالب قابل توجه این شماره از روزنامه چنین است:

در صفحه ۳ (ستون اندیشه) روزنامه، مقاله‌ای به نام «نام و نام‌گذاری» از سیف‌الدین نظرزاده چاپ شده که در آن علاقه تاجیکان به فرهنگ ملی و استفاده از نام‌های اصیل تاجیکی و ایرانی مورد توجه قرار گرفته است. در صفحه‌های ۴ - ۵ ستون «جشنواره» مقاله مفصلی در یک صفحه و نیم به نام «حضور مولانا در شعر گلرخسار»، نوشته جمال‌الدین سعیدزاده چاپ گردیده و در کنار همین مقاله، ادامه مقاله «فرهنگ مثنوی

معنوی» که از شماره‌های پیشین روزنامه آغاز شده، چاپ گردیده است.
در بخش هنر (ص ۶) روزنامه هم یکی از اساتید تاجیک «امرالدين سمرقندی» معرفی شده است.

در صفحه ۷ روزنامه که به یاری رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در دوشنبه تهیه شده و با الفبای فارسی به چاپ رسیده، مقاله‌ای با نام «روستم و سهراب رمز یگانگی و بیگانگی»، شعرهایی از عثمان نذیر (و شاید نظیر؟)، همراه عثمان و نیز نوشته‌های کوتاهی از نویسنده سرشناس تاجیک ساریان، در دو صفحه ۸ و ۹ دیده می‌شود. «به یاد وطن» مقاله‌ای است از ادیب سرشناس ایرانی، شادروان غلامحسین یوسفی که به حروف سیریلیک برگردانده شده و در ص ۱۳ روزنامه چاپ شده است. مطالب طنز، اخبار مربوط به نمایش‌ها، فیلم‌ها، معرفی کتاب و دیگر رویدادهای فرهنگی، باقیمانده مطالب این شماره از روزنامه ادبیات و صنعت را تشکیل می‌دهد.

۵۷. ادبیات و صنعت [هنر]، شماره ۲۳ (مسلسل ۱۳۹۰) ۲۶ اکتبر ۲۰۰۷

صفحه اول این شماره از روزنامه با سروده‌ای از محمد غایب شاعر نام‌آشنا و مردمی تاجیک به نام «وطن دارم» چنین آغاز می‌شود:

«وطن می‌گویم از روزی که من فهم سخن دارم

سخن می‌گویم از روزی که من مهر وطن دارم

وفا و اعتقاد و افتخار آثار هستی‌ام

به این جمعیت خود گفتگو و انجمن دارم

به دل رحم و به جان سوز و به خون ننگ و به چشمان مهر

تمام خلق عبرت بخش ملت در بدن دارم

گرفتم از نیاکان درس ناموس وطن داری

نسیم بوی گل باغ نو از باغ کهن دارم»

در ستون «جشنواره» روزنامه، مقاله‌ای به نام «تاریخ زبان و ادب فارسی تاجیکی سمرقند» از رسول هادی‌زاده، پژوهشگر سرشناس تاجیک چاپ شده است. این مقاله به مناسبت ۲۷۵۰ سالگی شهر سمرقند، این نماد بارز فرهنگ و تمدن ایرانیان و تاجیکان، نوشته شده است. در ستون «ادبیان ما» مقاله «منتقد و شاعر» از جمعه‌قل

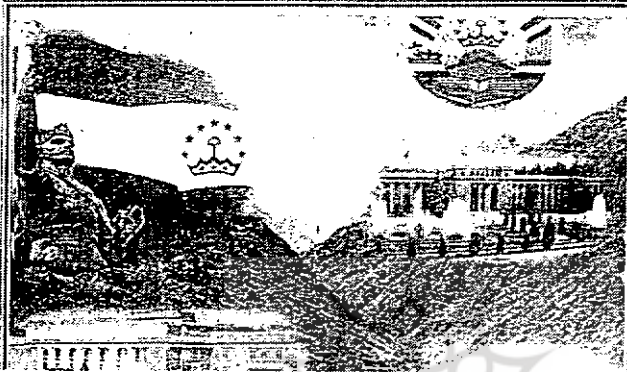
АДДАПБИИТИ

25 октябри
соли 2007,
№43 (1390)
Аз соли 1999
нашр мешавад.

Ива Саҳнӣ Аит

Минбарҳои эҷодкорони Тоҷикистон

ҶОД ИИ ШУМОРАҶ

Публицистика

Сангтӯдаи Зодаи

Норак Бувад

ОЗОДАГОН

№7 (13), 13 феврالی соли 2008

Ҳафтаномаи иҷтимоию фарҳангӣ

Дар ин шумора:

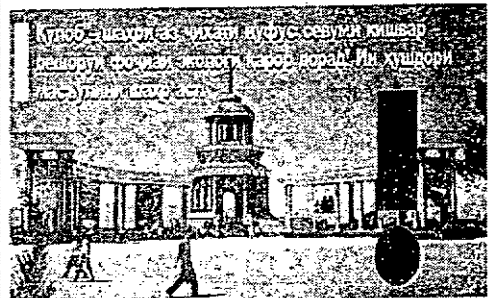
Марги 232 тифл ва 12
модар дар як моҳ

Ҳабабузории «Ғафурӣ» аз қисми маъ-
бияш дар соҳаи ҳаёли бурсоли «Сер-
мо-2008», ки ба эҳрофи тандурустии
Тоҷикистон ташкил додааст, менави-
сад, дар зарфи як моҳи музашта дар э-
тилоқи Тоҷикистон 232 тифли на-
врод ва 12 модар аз дунё гузаштаанд.
сах. 3

«Тачик-эйр» С. Бурҳоновро
Ҷамшуд кард

ХАТАР БА КҮЛОБ!

همرایف، استاد دانشگاه دولتی سمرقند، که نام امیرعلیشیر نوایی را بر آن نهاده‌اند، به چاپ رسیده که پیرامون شعر و اندیشه‌های عسگر حکیم شاعر بلندآوازه تاجیک است. در صفحه ۷ این شماره، باز هم به یاری رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان مطلبی تحت عنوان «مقدمه شاهنامه ابومنصوری» با القبای نیاکان چاپ شده است. در ستون «نظم» اشعاری از نریمان باقی‌زاده و در ستون «نثر» نیز داستانی واقعی به نام «برفک» از گل زرد چاپ شده است. در ستون «گنجینه» هم حکایت کوتاهی از نویسنده فرانسوی، لئونارد گرین به نام «دستکش» چاپ گردیده. در ستون «تحقیقات» مقاله‌ای با نام «شرحی چند از رباعیات خیام» از عبدالله کاملی به چشم می‌خورد. بایمانده مطالب این شماره روزنامه هم به اخبار هنری و فرهنگی، مطالب کوتاه، معرفی کتاب و... اختصاص دارد.

۵۸. رودکی، شماره ۱۴، بهار ۱۳۸۶

فصلنامه ادبی - فرهنگی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی در تاجیکستان
 مؤسس و صاحب امتیاز: رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی در تاجیکستان
 مدیر مسئول و سردبیر: قهرمان سلیمانی

چهاردهمین شماره فصلنامه رودکی که از هشت سال پیش به یاری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان منتشر می‌شود، در بهار سال ۱۳۸۶ انتشار یافت. این شماره از مجله ویژه خجندشناسی است. خجند یکی از کهن‌ترین شهرهای ویرارود است که امروز جزئی از دیار تاجیکان است.

مقالات این شماره از رودکی عبارت است از:

«ابو محمد خجندی و سدس فخری» منوچهر آرین (ضیا)، «بانوان سخنور خجند»
 موجوده ارون‌اوا، «پژوهش در جغرافیای تاریخی خجند در ایران» لقمان بایمت‌اف،
 «فرزانه سخن» توردی خان بردی‌اوا، «واژه‌های کهن در لهجه خجند» عبدالجمال
 حسن‌اف، «بوی جوی مولیان (بررسی اندیشه‌ها و آراء اجتماعی و سیاسی و ادبی پیرو
 سلیمانی)» احسان شفیقی، «قیام آفتابی شعر (تأملی در شعر فرزانه خجندی)» محمد
 علی عجمی، «آل خجند در هنر» ضمیره غفاروا - امیده غفاروا، «شیخ مصلحت‌الدین
 بدیع‌الدین نوری» حاجی حسین موسی‌زاده، «منزل خواجه کمال در خجند» عبدالله جان
 میربابایف، «نگاهی به زندگینامه، آثار و افکار عرفانی صائغ‌الدین خجندی» صدرالدین
 میرزایف، «وصف خجند و خجندیان در شعر فارسی» عبدالمنان نصرالدین خجندی،

«مضامین و لغات و تعبیرات قرآنی در شعر کمال خجندی»، فخرالدین نصرالدین اف،
«ادبیات و سخنوران خجند» نورعلی نورزاد.

رودکی به زبان فارسی و الفبای فارسی چاپ می شود، ولی چکیده ای از مقالات آن به
الفبای سزلیک در پایان مجله به چاپ می رسد.

۵۹. آزادگان، شماره ۷، ۱۳ فورال (فوریه) ۲۰۰۸

هفته نامه اجتماعی فرهنگی آزادگان اخیراً پا به عرصه وجود نهاده. بنیانگذار آن ظفر
صوفی و سردبیر آن بحرالدین جويا است. در کنار خبری درباره فاجعه زیست محیطی که
شهر کولاب را تهدید می کند، خبر دل گداز و غم انگیز مرگ ۲۳۲ نوزاد تاجیک به همراه
۱۲ مادر به چشم می خورد که در یک ماه گذشته (زمستان ۲۰۰۷ - ۲۰۰۸) اتفاق افتاده
است و آن به خاطر سرمای سختی است که حاکم بر بخش های وسیعی از کشور دوست
و برادر تاجیکستان شده و زندگی ساکنان آنجا را سخت و دشوار نموده است.

در صفحه ۲ هفته نامه گزارش دیدار امامعلی رحمانوف در روزهای نهم و دهم ماه
فوریه، از تهران بازتاب یافته. در صفحه ۳ نیز مشروح خبر مرگ ۲۳۲ نوزاد به همراه
اخبار دیگر به چاپ رسیده است. دو صفحه ۴ و ۵ هفته نامه نیز به اخبار و مقالاتی
پیرامون افغانستان، ازبکستان، روسیه، تاجیکستان و امریکا اختصاص یافته است.

در صفحه ۶ هفته نامه آزادگان که عنوان کلی «جامعه» بر آن نهاده اند، مقاله ای با نام
«عارفان و جهان اسلام» از بهروز ذبیح الله به چاپ رسیده و در صفحه ۷ نیز که عنوان آن
«مردم شناسی» است، مقاله ای تحت عنوان «مویت را میرا» اصطلاحات مربوط به
نوع های موی و بافتن آن به چاپ رسیده که نویسنده آن تاج نسا تورسونوا است.

دو صفحه ۸ و ۹ هفته نامه، قصه های ناگفته نام دارد و مطلبی تحت عنوان «چای،
پایروس و ناس، ناس و انحطاط قوم تاجیک» چاپ گردیده و در دو ستون باقی مانده از
صفحه ۹، مجله ایران نامه از زبان سردبیر آن صفر عبدالله معرفی و به مقالات آن اشاره
شده است. در صفحه ۱۰ هفته نامه مطلبی با نام «سهامداران تازه رسانه ها» (حضور
طالبان و القاعده، در رسانه ها) به چاپ رسیده که بخش اول آن در شماره گذشته
هفته نامه منتشر شده است. صفحه «اندیشه» (صفحه ۱۱)، مطلبی را در خود جای داده با
نام «روشنفکران غرب گرا» که نوشته مظفر اقبال است و بهروز ذبیح الله آن را برگردانده و
ویرایش کرده است.

در دو صفحه ۱۲ و ۱۳ تحت عنوان «یاد یار» مقاله ای به نام «بوی جوی مولیان...»

شعری که حافظ از رودکی تضمین کرده» از دانشمند سرشناس میهنمان محمد امین ریاحی در آنجا به چشم می‌خورد که از کتاب «گلگشت در شعر و اندیشه حافظ» این استاد برجسته ایرانی انتخاب و به حروف سیریلیک برگردانده شده است.

در دو صفحه ۱۴ و ۱۵ نیز که عنوان «روبه‌رو» گرفته، مصاحبه‌ای با سردبیر مجله وزین صدای شرق، جانی بیک اکابر انجام گرفته که عنوان آن: «صدای شرق هذیان چاپ نمی‌کند» است. یادآوری این نکته لازم است که مجله صدای شرق در سال ۲۰۰۷، هشتاد ساله شد. به شهادت مطالب منتشره و شکل ظاهری صدای شرق و به گفته بسیاری از ادیبان، این مجله در حال حاضر از معتبرترین و شاید نیز معتبرترین مجله‌ای است که در جمهوری تاجیکستان به چاپ می‌رسد.

در صفحه ۱۶ هفته‌نامه آزادگان نیز مطلبی تحت عنوان «از اینجا... از آنجا» چاپ شده که گفته‌های کوتاهی از اندیشمندان، متفکران، فلاسفه و نویسندگانی چون: دیدرو، ارسطو، پاسکال، استاندال، نیچه، روسو، مارک تواین، چخوف و دیگران در آنجا منعکس گردیده است.

۶۰ صدای شرق، شماره ۲۰۰۷، ۸

این شماره از صدای شرق، با رمان «گردش دیو باد» نوشته عبدالحمید صمد شروع شده است. نویسنده بر پیشانی اثرش این جمله را نشانده: «به یاد علم سوزان و اذیت بی‌پایان هم‌دیاران در سال‌های تحقیقات و جنگ آلمان». صمد برنده جایزه دولتی «رودکی» است و به هنگام چاپ این رمان در مجله، در آستانه ۶۰ سالگی قرار داشته است و به همین مناسبت نیز تصویری از او در صفحه ماقبل آخر (جلد) مجله به چاپ رسیده است.

شعرهایی از عبدالوقاص یوسفی و اسرار سامانی نیز در این شماره به چاپ رسیده است. «روح مولانای رومی در جاوید نامه» اثر علم‌خان کوچاروف؛ «پیوند معنوی رودکی و مولوی» از عصمت‌الله هدایت‌زاده؛ «اشعار رودکی وار در تفسیر کشف‌الاسرار» از فخرالدین نصیرالدینوف؛ قصه «محاصره» از حبیب‌الله نظروف؛ «لطف سخن» از اسکندر میرزایف؛ «حکایه‌های ادیبان هند» که حکایت‌های کوتاهی از نویسندگان هندی است. «فرهنگ‌های کم‌رنگ» از قادر رستم؛ «بازتاب پرتاب» از نظام قاسم و «اثر جامع و مفید» از شمس‌الدین محمدیف، که مقاله‌ای است پیرامون مشترکات فرهنگی ایرانیان و هندیان، از دیگر مطالب این شماره از صدای شرق است.

در بخش «ادبیات هم زبان» این شماره از صدای شرق، خلاصه‌ای از مقاله «سوزن عیسی» نوشتهٔ ادیب فرهیخته میهنمان میرجلال‌الدین کزازی، برگردان ی. یوسفی چاپ گردیده است. در پایان هم، مانند همیشه «طرفه‌ها»، پاره‌های کوتاهی منتخب از آثار تاریخی و ادبی دو مردم ایران و تاجیکستان به چاپ رسیده است.

۶۱ صدای شرق، شماره ۲۰۰۷، ۹

شماره نهم مجله صدای شرق با مطلبی تحت عنوان «نعمت استقلال» آغاز می‌گردد که تأکید و تأییدی است بر اهمیت استقلال مردم جمهوری تاجیکستان. «سنگ توده» - ۱، اولین نیروگاه دوران استقلالیت» از محی‌الدین خوجایف نیز مطلبی است پیرامون همین موضوع. شعرهایی از فرزانه خجندی، شاعر معروف تاجیکستان، ل. میرزا حسن و رباعیاتی از انوریک ابونصر نیز در این شماره به چاپ رسیده است.

بخش پایانی رمان «گردش دیوباد» از عبدالحمید صمد - که پاره نخست آن در صدای شرق شماره ۸ به چاپ رسیده بود - در این شماره چاپ شده است. «جسم و جان آدمی در مثنوی» از نذر یزدانی؛ «آیا در تاجیکستان منطقه‌های آزاد تجاری را تشکیل می‌کنند؟» از پروفیسور جانان اکرامی؛ «چار عنصر میرزا بیدل» از بابایک رحیمی؛ «افتخار و ابتکار منقد» از علم‌خان کوچاروف؛ «دنایای سبز مهر» از عبدالقدیر رحیم از دیگر مطالب این شماره از صدای شرق است. اندیشه‌ها و طرفه‌ها نیز مطالب پایانی این شماره از مجله است.

۶۲ صدای شرق، شماره ۲۰۰۷، ۱۰

شماره دهم صدای شرق با چند رباعی از ضیا عبدالله آغاز می‌شود. او عنوان این بخش را «در خیمهٔ خیام» نهاده است. دو نمونه از رباعی‌های او را می‌خوانیم:

«کانون خدا به ساخت دید خداست

یعنی که ز ذره تا خدا ساخت هاست.

ما ذره سوار ساخت خویشتیم

در ساخت او ساخت ما گرد هواست.»

«در کاسهٔ خون خلق نان رنگ زنند

صد عقل جوان به نشسته و بنگ زنند.

شیطان دل خویش نوازند به مهر
شیطان سرای کعبه را سنگ زنند.»

«دور هفت طبقه زمین» از سید حمید زردان که یک «قصه نو» است، شعرهایی از محمد خالق و سلیم زرافشانفر و حکایت «ترک دهه کرد...» از سراج‌الدین اکرامی از دیگر مطالب این شماره از مجله است.

در ادامه مطالبی چون «بعضی ویژگی‌های نصر مولانا» از امید غفاراوا، «اندیشه‌ای چند پیرامون منظوم مولانا» نوشته سلام نوریانی بَرَوَنی و صدیقه مبارکشا، «اندوه جاویدان لایق» تألیف لطیفه سغدی که بررسی است کوتاه از اشعار لایق، «اسپیتمان» از لقمان بایمتف و ادامه مقاله «چار عنصر میرزا بیدل» به چاپ رسیده است.

در بخش «ادبیات هم‌زبانان» مطلبی به نام «خواجه و خنیا» از میرجلال‌الدین کزازی چاپ شده که یوسفی آن را از القبای فارسی به سیریلیک برگردانده است. بعد هم مطابق معمول مجله با مطالب کوتاه که در بخش «طرفه‌ها» چاپ شده به پایان می‌رسد. در این شماره از مجله عکس‌هایی از دو خواننده، «دولتمند خال»، آوازخوان نامی و مردمی تاجیکستان و نگینه امان قول‌اوا و عکسی بسیار زیبا با عنوان «گلدوزی» که گوشه‌ای از هنر بومی تاجیکان را نشان می‌دهد به چاپ رسیده است.

۲۳۴

۶۳ نامه پژوهشگاه، شماره ۱۵ - ۱۶، زمستان - بهار ۱۳۸۶

بیشتر مقالات این شماره از نامه پژوهشگاه در حوزه زبان شناختی است. و چند مقاله آن نیز به ادبیات اختصاص دارد. مطالب در دو قسمت و با دو القبای نیاکان و سیریلیک چاپ شده است. ابتدا به معرفی مقالاتی که با القبای نیاکان به چاپ رسیده است می‌پردازیم.

نخستین مقاله این شماره از مجله، از ا.ا. فریمن است با نام «حرف تعریف در زبان خوارزمی» که عزیز میربابایف آن را به فارسی ترجمه کرده است. این مقاله از یک مجموعه چند جلدی که در سال ۱۹۴۸ در شوروی به چاپ رسیده انتخاب شده است. دومین مقاله این بخش «لغات و اصطلاحات زرگری و مسگری» نام دارد و نویسنده آن مقصود محموداف است. نویسنده در این مقاله تعدادی واژه‌های مصطلح میان زرگران و مسگران را گردآوری نموده که در نوع خود جالب و برای پژوهشگران حوزه زبان فارسی و گویش‌های گوناگون آن از نظر سیر تحول وازگان و تغییرات آوایی سودمند است. «زبان‌ها و گویش‌های پامیری بدخشان» از دادخدا کرمشایف، دیگر مقاله این بخش

است. «زیربنا و تشکل لهجه» از غفار جوهره یف چهارمین و «لغات و اصطلاحات مردم‌شناسی در گویش تگناب» نوشته نورخان گدایف، پنجمین مقاله این بخش را تشکیل می‌دهد.

در دومین بخش مجله که با الفبای سیریلیک به چاپ رسیده، تعدادی از مقاله‌ها که با الفبای فارسی چاپ شده با برگردان آنها به سیریلیک هم دیده می‌شود. از جمله مقاله فریمن که پیشتر گفته شد. دیگر مقاله این بخش «کلمات روسی در زبان فارسی» نوشته علی اشرف صادقی، زبان‌شناس نامی و پژوهشگر ممتاز میهنمان، استاد دانشگاه و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی به چاپ رسیده است که در نوع خود جالب و کاری است درخور توجه، همچون دیگر نوشته‌های سودمند این استاد. عنوان مقاله دیگر «نام‌های مقدسات در زبان تاجیکی» است و م. ن. قاسم‌اوا آن را نوشته است. آخرین مقاله این بخش «تصویر مرگ در ادبیات فارسی» از مسعود قاسمی است که مقاله‌ای است مفصل.

۶۴ رودکی، سال هشتم، شماره ۱۵، تابستان ۱۳۸۶

این شماره از مجله رودکی «ویژه سمرقندشناسی» است و ادای دینی است از سوی فرزندان خلیف نسبت به پاره‌ای از خاک دیار کهن و جاودان خویش، سمرقند. شهر کهن و باستانی که خشت خشت آن گواهی است بر تمدن کهن و پربرابر ایرانی، شهری که در طول تاریخ همپای دیگر سرزمین‌های خراسان بزرگ چون نیشابور، بلخ، بخارا و... طعم تلخ و ناگوار تجاوز بیگانگان را چشیده و امروز هم از پیکره اصلی خود جدا مانده است. دیار رودکی، سوزنی، دولت‌شاه و بسیاری از مشاهیر دیگر، گذرگاه شاهراه ابریشم. ابتدا یادداشت مدیر مسئول مجله - قهرمان سلیمانی - با این بیت از محمدرضا شفیعی کدکنی آغاز می‌شود:

«تا کجا می‌برد این نقش به دیوار مرا؟ تا درودی به سمرقند چو قند»

او در ادامه می‌نویسد: «این یادداشت در پی هیچ‌گونه ادعایی نیست مگر تأکید بر هویت ترکیبی فرهنگ در این شهر، که صبغه غالب آن تاجیکی - ایرانی است و نادیده گرفتن آن به مثابه خورشید را به گل اندودن است» (ص ۶).

پس از آن رسول هادی‌زاده، دبیر علمی این شماره از مجله در یادداشتی با عنوان - «مقام سمرقند در تاریخ تمدن ایرانی و اسلامی» متذکر گردیده که در ماه سپتامبر سال ۱۹۷۰ م / ۱۳۴۹ خ، جشن ۲۵۰۰ سالگی سمرقند با شکوه برگزار گردید و امسال

(۱۳۸۶ خ) با قرار یونسکو ۲۷۵۰ سالگی جشن بزرگداشت سمرقند - به فرمان رئیس جمهور ازبکستان و در روزهای جشن استقلال ازبکستان - برگزار خواهد شد. «این که پس از ۲۷ سال از برگزاری ۲۵۰۰ سالگی سمرقند، سنه ۲۷۵۰ سال سابقه سمرقند از کجا گرفته شده بر ما معلوم نشد. که البته چندان اهمیت ندارد.» (ص ۹). «جشن ۲۷۵۰ سالگی سمرقند جشن بین‌المللی و حتی عمومی جهانی است. این جشن عید تمدن ما، زبان و ادبیات ما، تاریخ معنوی ما نیز می‌باشد.» (ص ۱۰).

نخستین مقاله این ویژه‌نامه «فولکلور سمرقند» نام دارد که نوشته روزی احمد است و مقالات دیگر آن عبارت است از: «نخستین مکتب اصول جدید» نوشته قهار رسولیان؛ «نجم‌الدین نسفی و "القدر فی ذکر علمای سمرقند" از نظام‌الدین زاهدی؛ «نقش سمرقند در رشد ادبیات فارسی تاجیکی» تألیف عبدالنبی ستارزاده؛ «نیشابوری و سمرقند، زندگی و آثار رضی‌الدین نیشابوری» از قهرمان سلیمانی؛ «سمرقند و بخارا دو سلسله‌جنبان مدنیت تاجیکان» نوشته محمد جان شکوری بخارایی؛ «افسانه‌ها و ترانه‌های مردم سمرقند» شادی گل عمراوا؛ «جغرافیای تاریخی سمرقند (عهد سامانیان)» از معروف عیسی متاف و سیف‌الله ملاجان؛ «خاطرات بهاء‌الدین اکرامی، تکمله‌ای بر یادداشت‌های صدرالدین عینی» نوشته کمال‌الدین صدرالدین زاده عینی؛ «وارثان رودکی در سمرقند کنونی» اصل‌الدین قمرزاده؛ «مطبوعات تاجیک در سمرقند» پیوند گل‌مرادزاده و «مکتب و معارف تاجیک در سمرقند» از رسول هادی‌زاده.

مجله با الفبای فارسی چاپ شده و در پایان چکیده‌ای از مقالات به الفبای سیریلیک چاپ گردیده است.

شوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۶۵ آموزگار، شماره ۴۸ (۱۱۶۵۱)، ۲۸ نوامبر ۲۰۰۸

روزنامه آموزگار نشریه وزارت معارف جمهوری تاجیکستان است که از سال ۱۹۳۲ م منتشر می‌شود. در صفحه نخست این شماره تیرهای درستی از مطالب درج شده دیده می‌شود. در صفحه ۲ مطالب متنوع و کوتاهی از جمله «نقش سنایی در ادبیات» به چاپ رسیده و در صفحه ۳ گزارشی از گردهمایی ۴ روزه مسئولین آموزش و پرورش در شهر و نواحی ختلان به چاپ رسیده که پیرامون بررسی وضعیت معارف و تعلیم و تربیت کادرهای آموزشی و آموزگاران تاجیک برگزار شده است.

در صفحه ۴ مقاله‌ای با نام «سبزده را سپنزه نویسد» دیده می‌شود. «کتاب حکمت ریزه‌ها»؛ «موی سفیدانی که دعوی جوانی دارند»؛ «سخن گوهر بود، گوینده غواص» و

«نوآوری‌های کتاب ادبیات» مطالب دو صفحه ۶-۷ را تشکیل می‌دهند.

در دو صفحه ۱۰-۱۱ نیز مطالبی تحت عنوان «جسمتان بی درد باد، بچه‌ام» و «بازار گرم اینترنت - کافی»ها و «اوراق زرین تاریخ رنگین» چاپ شده است. دیگر صفحه‌های روزنامه هم حاوی مطالب کوتاه و بلند متنوعی است. زبان روزنامه فارسی و خط آن سیریلیک است.

۶۶ نگاه، شماره ۳۶۶ (۱۰۳)، پنجشنبه ۲۷ نوامبر ۲۰۰۸

روزنامه نگاه نشریه‌ای است سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی که به منظور گسترش رشد ملی، اخبار و مقالاتی به چاپ می‌رساند. در صفحه ۲ این شماره، خبر سفر امام‌علی رحمانف رئیس جمهور تاجیکستان به ایران، دستگیری یک گروه بزرگ از قاچاقچیان مواد مخدر، کاهش زمین‌های زیر کشت پنبه به میزان ۲۰ درصد و اعتراض ۲۳ نفر از دانشجویان رشته روزنامه‌نگاری دانشگاه ملی تاجیکستان به جهت جلوگیری از ورود آنان به دانشگاه به دلیل عدم استفاده از کراوات و داشتن حجاب به چاپ رسیده است.

در صفحه ۳ روزنامه، خبر تعویض سفیر انگلستان در تاجیکستان، برگزاری کنفرانس علمی «سهم حکیم سنایی در رشد عرفان و ادب فارس - تاجیک به مناسبت ۸۵۰مین سالگرد وفات» که در ۲۱ نوامبر ۲۰۰۸ در شهر دوشنبه برگزار گردیده و خبرهایی دیگر چاپ شده است. در صفحه ۴ مطلبی با عنوان «بازار بی صاحب گاز» و در صفحه ۷ هم مقاله‌ای تحت عنوان «دولت باید دایره اقتصاد پنهانی را تنگ نماید» از شادی شبدالف دیده می‌شود. صفحه‌های ۸-۹ روزنامه اختصاص به نوشته طنزی دارد به نام «پشتیبان حسن پشمک کیست؟» و در صفحه ۱۳ هم مطلبی با عنوان «خدا بود یارت، تاجیک خراسان!» به چاپ رسیده است.

بقیه صفحه‌های روزنامه نیز دارای مطالب متنوع و گوناگونی است. روزنامه به زبان فارسی و با حروف سیریلیک چاپ می‌شود.